

Натомість, компанія зобов'язана прозоро функціонувати по відношенню до голландських податкових органів, що забезпечує оперативну відповідь на складні податкові питання. Ця попереджувальна гарантія запобігає неприємним ситуаціям. Крім того, даний механізм допомагає точно визначити податковий потік грошових коштів та поточні податки, а також сприяє тому, що підприємство має якомога менше невизначених податкових ситуацій, економить час і витрати.

Отже, голландська концепція горизонтального нагляду є успішною та результативною, має багато переваг. Однак вітчизняна практика показує, що виникає також багато проблемних ситуацій. Адже ще в 2011 році Державна фіскальна служба України розпочала реформу направлену на покращення адміністрування великих платників податків, яким пропонувався новий сервіс – горизонтальний моніторинг [1].

Були укладені меморандуми про роботу в тестовому режимі 5 компаніями: Макдональдс, «Лукойл-Україна», «АрселорМіталл Кривий Ріг», «Нібулон» та «METRO Cash&Carry Україна». Нечіткі умови співпраці, відсутність відповідальності податкових органів та консультуючих аудиторів сприяли відмові в експерименті більшістю компаній. Крім того підприємства очікували, що разом із новими інструментами з'являться і спрощена система повернення податку на додану вартість, а не лише додатковий механізм впливу.

Зважаючи на неоднозначне і суперечливе податкове законодавство, компанії не можуть собі дозволити повністю відкритися перед податковим органом, так як при виникненні протиріч податкові органи трактуватимуть ситуацію в свою користь, а не на користь платника податків. Однією з вагомих перешкод є також конфіденційність, адже податкові інспектори, отримують інформацію, яка могла б бути цінною для конкурентів компанії. Застосовуючи дану систему, платник може стати більш залежним від податкового інспектора: в разі скасування угоди про горизонтальний моніторинг, компанія може втратити свою репутацію зі сторони стейкхолдерів.

Серед інших проблемних аспектів моніторингу слід зазначити додаткові витрати ресурсів як матеріальних так і людських, які є необхідними для комплексної співпраці. Оскільки моніторинг передбачає успішне функціонування ефективного внутрішнього аудиту, та не всі великі платники податків готові до роботи у таких умовах. Таким чином, необхідне врахування всіх недоліків, удосконалення та адаптація міжнародного досвіду перш ніж цю концепцію запроваджувати для наслідування нашою країною.

Література:

1. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>
2. Horizontal Monitoring Within the Medium to Very Large Businesses Segment: Guide / The Netherlands Tax and Customs Administration. – 2010 [Electronic resource]. – Access mode : <http://belastingdienst.nl>
3. Supervision Large Business in the Netherlands: Tax and Customs Administration. – Belastingdienst, April. – 2013. – 59 p. [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.belastingdienst.nl>

Захожай К.В.

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»,

Шаталов Є.В.

аспірант кафедри фінансів,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

РОЛЬ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ У ПОБУДОВІ ЕКОНОМІКИ ЗАМКНЕНОГО ЦИКЛУ ЯК ПЕРЕДУМОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Досягнення сталого (збалансованого) розвитку наразі є важливим завданням світового суспільства, однак його здобуток є можливим лише за умови переорієнтації систем усіх рівнів на якісно новий вектор руху, а саме економіку замкнутого циклу.

Еволюція публічних фінансів пов'язана з розвитком функцій самої держави. Сьогодні в демократичних економічно розвинених країнах на перше місце серед державних пріоритетів виходять соціальна політика, підтримка миру і правопорядку, розв'язання глобальних проблем (екологія, демографічна ситуація тощо). Зазначені напрями державної діяльності неможливі без наявності відповідних джерел фінансування, а тому інновацією може стати перехід до впровадження принципів циклічної економіки [2].

Наразі в економіці кожної держави невинно відбуваються численні зміни. У своєму виступі «За межами Антропоцену» на Всесвітньому економічному форумі в 2017 році професор Стокгольмського центру стійкості у Швеції Юхан Рокстрьом заявив, що стара філософія мислення повинна бути змінена, оскільки за п'ять десятиліть ми перетворимося з маленького світу на великій планеті до, як стверджують наукові дослідження, – великого світу на маленькій планеті [5].

І, якщо раніше для економістів вирішальну роль відігравали точки граничної корисності та беззбитковості, то зараз на перший план виходить точка граничної біофізичної спроможності планети, після досягнення якої почнеться дестабілізація всієї земної системи.

Люди завжди користувалися простою економічною схемою існування: видобуток-виробництво-розподіл-споживання-відходи. Однак, у кінці минулого століття в Європі були запропоновані нові принципи життя суспільства, що отримали назву циклічна економіка чи економіка замкнутого циклу (англ. circular economy) [1].

Парадигма замкнутого циклу ґрунтується на тому, що всі запаси на нашій планеті не безмежні і людство змушене відмовитися від лінійної моделі економіки, що призводить до глухого кута через обмеженість ресурсів, ряду проблем, пов'язаних з доставкою матеріалів з країн, що розвиваються, і нестабільністю цін на сировину. До цього варто додати, що в таких умовах близько 90% вихідних матеріалів стають відходами ще до того, як готовий продукт лишив фабрику, а дві третини товарів опиняються на смітнику в перші півроку свого існування.

В умовах ускладнення й диверсифікації функцій держави, посилення соціальної спрямованості державної політики постають нові завдання щодо регулювання суспільного виробництва. Суперечності між загальними і приватними інтересами долаються через розвиток різних перерозподільчих систем, які, постійно взаємодіючи, утворюють перерозподільчий комплекс сучасної держави, де центральне місце посідають державні і місцеві фінанси, а також позабюджетні фонди, каналами яких проходить значна частина створюваного у національному масштабі кінцевого продукту. Свої перерозподільчі завдання публічні фінанси вирішують передусім шляхом створення централізованих фінансових фондів, найбільшим із яких є бюджет.

Звертаючись до зарубіжної практики, слід зазначити, що у Китаї діє законодавство щодо просування економіки замкнутого циклу; в Південній Кореї прийнята аналогічна «Стратегія зеленого розвитку» (Green Growth Strategy); в Японії будують «Суспільство правильного матеріального циклу». Подібні програми існують у Німеччині та Швейцарії [6]. Ці нові концепції національного розвитку передбачають кардинальну зміну систем управління відходами, націленість на максимальне вилучення вторинних ресурсів з відходів та їх використання в промисловому виробництві замість природної мінеральної сировини.

Великі корпорації охоплюють весь виробничий ланцюжок від поставки сировини і матеріалів до реалізації продукту. Часто це призводить до трансформації споживача в

користувача. Товар залишається власністю корпорації і після закінчення терміну служби повертається виробнику, який може випустити на його основі нову модель або створити інший продукт, використовуючи старі матеріали. Прикладом тому служить Philips, яка бере участь в зборі 40% всіх використаних ртутюмістких ламп в Євросоюзі (з них переробляються більше 95%), а також пропонує споживачам замість придбання послугу використання освітлювальних приладів, що повертаються потім виробнику. Vodafone пропонує разом з контрактами на послуги зв'язку схожу схему - оренда замість володіння - користувачам телефонів. Ще один приклад - мережа магазинів одягу H&M, яка приймає вживані речі для переробки або продажу як секонд-хенд, і натомість надає знижки на нову колекцію [4].

При зацикленні виробництва, за найскромнішими підрахунками, світова економіка щорічно зможе отримувати 1 трлн дол. до 2025 року, а також в найближчі п'ять років створить 100 тис. нових робочих місць, заощадивши до 500 млн. дол. на матеріалах і запобігши появу 100 млн. т відходів.

Вже сьогодні, купуючи комп'ютер або електроприлад, ми вносимо дуже незначну суму (вона закладена в ціні) за подальшу повторну переробку цього товару. У Франції ця сума є податком за еко-участь, що дозволяє в кінцевому підсумку скорочувати відходи і переробляти відпрацьовані предмети якісно, без шкоди для навколишнього середовища.

У грудні 2015 р. Європейська комісія прийняла план дій щодо переходу до циклічної економіки до кінця 2019 р. Він передбачає, що така модель стане основою стратегії сталого розвитку ЄС і передбачає розвиток відповідного держрегулювання. У липні 2016 р. Центр європейських політичних досліджень (CEPS) в Брюсселі представив дослідження під назвою "Циклічна економіка в Європі, від ресурсоефективності до платформ для обміну знаннями: точка зору CEPS". У цьому дослідженні відзначено, що перехід до циклічної економіки несе три незаперечних переваги: по-перше - зниження негативного впливу на навколишнє середовище, завдяки скороченню використання ресурсів при виробництві; по-друге - скорочення виробничих витрат через зниження кількості використовуваних первинних ресурсів; по-третє - поява нових ринків, а значить - створення нових робочих місць і підвищення загального рівня добробуту [3].

Слід зазначити, що на Заході сьогодні пропонують докорінно змінити ситуацію. Ще на початку роботи над створенням будь-якої технологічної новинки проектувальник розуміє, яким чином вона буде використовуватися після того, як вийде з ладу або застаріє, як буде циркулювати в економічній системі?! Це стосується матеріалів, елементів конструкції і навіть упаковки. Багато держав, від Китаю до Євросоюзу, створюють сприятливу законодавчу, податкову бази та інституційне середовище для підтримки починань в циклічному виробництві та управлінні.

Виходячи з реалій сьогодення нашої країни, необхідно по-новому осмислити поняття публічності в суспільстві, не звужуючи його лише до державних інтересів і не ототожнюючи з ними, оскільки в Україні, яка лише перебуває на шляху до розбудови громадянського суспільства, мають місце гострі суперечності у сфері соціального буття й далеко не завжди держава (як сукупність органів управління) у своїй діяльності, у тому числі фінансовій, враховує спільні інтереси людей як інтереси різного виду товариств, об'єднань (у тому числі територіальних), інтереси колективної самоорганізації та саморегулювання.

Держрегулювання і підтримка нового напрямку економіки в Україні має супроводжуватися виділенням грантів на дослідження, бути у пріоритеті при держзакупівлях, наданні податкових пільг з одного боку і збільшенні екологічних податків (у тому числі на утилізацію сміття) – з іншого. Про це не варто забувати

вітчизняним виробникам і грантоотримувачам, а також всім співвітчизникам, які підтримують обраний урядом курс щодо вступу в ЄС.

Література:

1. С. Тутов - Что такое экономика замкнутого цикла и почему за ней будущее? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://112.ua/statji/chto-takoe-ekonomika-zamknutogo-cikla-i-pochemu-za-ney-budushhee-362569.html>.
2. Тропіна В.Б - До питання про публічні фінанси [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.if.ua/articles/article-45>.
3. Гарченко - Євросоюз готується до переходу на циклічну економіку. Що це таке? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.etcetera.media/evrosoyuz-gotuyetsya-do-perehodu-na-tsiklichnu-ekonomiku-shho-tse-take.html>.
4. А. Дубровик-Рохова - Економічне лідерство по-фінському. Як потоваришувати з майбутнім і почати заробляти на глобальних викликах? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ekonomika/ekonomichne-liderstvo-po-finskomu>.
5. Donges, J., Winkelmann, R., Cornell, S. E., Lucht, W., Dyke, J. G., Rockström, J., Heitzig, J., Schellnhuber // Closing the loop: reconnecting human dynamics to Earth system science. H-J. 2017. Anthropocene Review 4 (2): 151-157.
6. Steffen, W., J. Rockstrom, K. Richardson, T. M. Lenton, C. Folke, D. Liverman, C. P. Summerhayes, A. D. Barnosky, S. E. Cornell, M. Crucifix, J. F. Donges, I. Fetzer, S. J. Lade, M. Scheffer, R. Winkelmann, H. J. Schellnhuber // Trajectories of the Earth System in the Anthropocene, Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America 115 (33): 8252-8259, 2018.

Зінченко Т.А.

«Банківська справа», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри банківської справи Циганова Н.В.

БЮРО КРЕДИТНИХ ІСТОРІЙ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ СТАНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Бюро кредитних історій (БКІ) не лише в Україні, а й у всьому світі є основним інструментом формування позитивного іміджу позичальника та слугують для полегшення доступу споживачів до фінансування. Завдяки йому у користувачів фінансових послуг покращуються можливості кредитування, а у кредиторів – оцінювання фінансового стану позичальників та управління своїм кредитним портфелем.

Окрім того у розвинених країнах функціонування БКІ мало значний вплив на кредитування економіки та позитивно вплинуло на загальні умови її динамічного зростання. Саме тому подальший розвиток бюро кредитних історій в Україні важливий для сприяння росту у секторах малих, а також середніх підприємств та споживчому (іпотека, кредитні картки, мікрокредитування, авто кредити тощо) кредитуванні [3].

Бюро кредитних історій – юридична особа, виключною діяльністю якої є збір, оброблення, зберігання, захист і використання інформації, яка складає кредитну історію. основним видом діяльності БКІ є ведення кредитної історії [1].

Основним завданням для кредитних бюро є захист інформації, адже під час викрадення чи пошкодження певної інформації про кредитні історії позичальники та фінансові інститути зазнають значних збитків. У всьому світі відбуваються крадіжки кредитних історій. Так, у США було викрадено понад 43000 кредитних історій. Через це підприємства зазнають колосальних втрат [2].

Кредитори можуть отримувати звіти про операції своїх майбутніх клієнтів тільки при регулярному та правдивому наданні інформації. Існує досить велика проблема в існуванні «кишенькових» кредитних бюро. Це такі бюро, які створені певними кредиторами, комерційним банками. Таких в Україні налічують до десяти, що негативно впливає на кредитні історії клієнтів та кредитну діяльність в цілому, але реально з них